

ΕΝΟΤΗΤΑ Γ: Η Μεγάλη Επανάσταση (1821-1830)

Η **Ελληνική Επανάσταση του 1821-1830** υπήρξε μια από τις πιο σημαντικές στιγμές στην ιστορία του ελληνικού έθνους και της Ευρώπης. Με την εξέγερση αυτή, οι Έλληνες κατάφεραν να απελευθερωθούν από την Οθωμανική κυριαρχία και να δημιουργήσουν το πρώτο ανεξάρτητο ελληνικό κράτος, αν και η διαδικασία αυτή ήταν περίπλοκη, με πολλές δυσκολίες και διεθνείς επιρροές.

1. Αιτίες της Επανάστασης

Η Ελληνική Επανάσταση δεν ήταν μια ξαφνική ή απρογραμμάτιστη εξέγερση, αλλά αποτέλεσμα πολλών παραγόντων που είχαν συσσωρευτεί κατά τη διάρκεια του χρόνου:

A. Πολιτικοί και Κοινωνικοί Παράγοντες:

- Η **πολιτική καταπίεση** και η **εκμετάλλευση** από την Οθωμανική Αυτοκρατορία δημιουργούσαν γενική δυσαρέσκεια. Οι Έλληνες υπό την Οθωμανική κυριαρχία υφίσταντο βαριά φορολογία, καταναγκαστικά έργα και περιορισμούς στην κοινωνική και πολιτική τους ελευθερία.
- Οι Οθωμανοί επέβαλαν τον **κεφαλικό φόρο** και την **αιχμαλωσία νέων για την υπηρεσία στο στρατό**, ενώ οι Ελληνικές κοινωνίες περιορίζονταν σε υποδεέστερους ρόλους χωρίς δικαιώματα.
- Η κοινωνική ανισότητα και η υποταγή των χριστιανικών πληθυσμών (συμπεριλαμβανομένων των Ελλήνων) στις μουσουλμανικές ελίτ, καθώς και οι περιορισμοί στη θρησκευτική και πολιτική ελευθερία, έκαναν τη συνθήκη αφόρητη για πολλούς.

B. Πολιτιστικοί και Ιδεολογικοί Παράγοντες:

- Η **Ελληνική Διάνοξη** του 18ου αιώνα, επηρεασμένη από το **Διαφωτισμό**, δημιούργησε ένα ιδεολογικό υπόβαθρο για την ελληνική ανεξαρτησία. Η επίδραση των μεγάλων Ευρωπαίων φιλοσόφων και διανοητών, όπως οι **Ρουσσώ, Μοντεσκιέ και Βολτέρος**, ενίσχυσε τη συζήτηση για την ελευθερία, την εθνική ανεξαρτησία και τα δικαιώματα του ανθρώπου.
- Οι ιδέες της **Γαλλικής Επανάστασης** (1789) και η έννοια της εθνικής ανεξαρτησίας συνέβαλαν στην ανάπτυξη των ελληνικών εθνικιστικών κινημάτων, που θεωρούσαν τη διάσπαση της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας και την αποκατάσταση της ελληνικής κυριαρχίας ως αναγκαία.

Γ. Οικονομικοί Παράγοντες:

- Ο ελληνικός εμπορικός κόσμος είχε αναπτυχθεί σημαντικά, ιδιαίτερα με την ανάπτυξη της ναυτιλίας και του εμπορίου στις ακτές της Μεσογείου. Οι Έλληνες έμποροι είχαν πλουτίσει και είχαν αρχίσει να αποκτούν μεγαλύτερη επιρροή.
- Η οικονομική ανεξαρτησία και η ευημερία των Ελλήνων εμπορικών τάξεων ενίσχυσε την αντίσταση ενάντια στην Οθωμανική εξουσία και συνέβαλε στην επιθυμία για την απόκτηση πολιτικής και εδαφικής ελευθερίας.

2. Η Επανάσταση του 1821: Κύριες Φάσεις και Γεγονότα

Η Επανάσταση του 1821 ξέσπασε επίσημα στις 25 Μαρτίου, ημέρα του Ευαγγελισμού της Θεοτόκου, και από εκείνη τη στιγμή εξελίχθηκε σε έναν σφοδρό αγώνα που κράτησε για 9 χρόνια, με συμμετοχή πολλών ελληνικών περιοχών και με σημαντική διεθνή διάσταση.

A. Οργάνωση και Εξέγερση

- **Φιλική Εταιρεία:** Μια από τις βασικές οργανώσεις που προετοίμασαν και συντόνισαν την Επανάσταση ήταν η **Φιλική Εταιρεία**, η οποία ιδρύθηκε το 1814 στην Οδησό από Έλληνες διανοούμενους και εμπόρους. Σκοπός της ήταν η ενοποίηση των Ελλήνων υπό έναν εθνικό σκοπό και η έναρξη της ένοπλης αντίστασης κατά των Οθωμανών.
- **Κήρυξη Επανάστασης:** Η επανάσταση ξεκίνησε ταυτόχρονα σε πολλές περιοχές, με σημαντικές εξεγέρσεις στη **Πελοπόννησο**, την **Στερεά Ελλάδα** και τη **Μακεδονία**, ενώ οι εξεγερμένοι ανακήρυξαν την ανεξαρτησία τους με την έκδοση διακηρύξεων.

B. Σημαντικές Μάχες και Πολεμικές Εξελίξεις

- **Μάχη της Αλαμάνας (1821):** Στη Στερεά Ελλάδα, οι επαναστάτες αντιμετώπισαν αρχικά τις Οθωμανικές δυνάμεις, με εντυπωσιακή αντίσταση.
- **Μάχη του Δραγατσανίου (1821):** Στη Βόρεια Ελλάδα, ο Αλέξανδρος Υψηλάντης, ηγέτης της Φιλικής Εταιρείας, ξεκίνησε την επανάσταση στον Βορρά, αλλά υπέστη ήττα από τον Οθωμανικό στρατό.
- **Αιματηρές πολιορκίες:** Η Επανάσταση χαρακτηρίζεται από σφοδρές πολιορκίες, όπως η πολιορκία του **Μεσολογγίου** (1825-1826), που έγινε σύμβολο της αντίστασης και του ηρωισμού των Ελλήνων. Το 1826, παρά την ηρωική αντίσταση, η πόλη έπεσε στους Οθωμανούς, αλλά η θυσία των υπερασπιστών της ενέπνευσε τη διεθνή κοινή γνώμη.

Γ. Η Διεθνής Παρέμβαση

- **Ο Ρόλος των Φιλελλήνων:** Η Επανάσταση προκάλεσε τον ενθουσιασμό των Ευρωπαίων φιλελλήνων, οι οποίοι πολέμησαν εθελοντικά στο πλευρό των Ελλήνων. Έτσι, οι φιλελληνικές δυνάμεις ενισχύθηκαν, με τους **Αγαμέμνονα, Λόρδο Βύρωνα** και άλλους να συμμετέχουν ενεργά.
- **Διπλωματική Παρέμβαση:** Η διεθνής κοινότητα, αν και στην αρχή αναποφάσιστη, τελικά υποστήριξε την ελληνική υπόθεση. Ο **Στρατηγός Ιωάννης Καποδίστριας**, ο πρώτος κυβερνήτης της ελεύθερης Ελλάδας, αναδείχθηκε σε πολιτική ηγετική μορφή.

3. Η Συνθήκη της Κωνσταντινούπολης και η Ίδρυση του Κράτους

Το 1827, με την **Ναυμαχία του Ναβαρίνου**, οι συμμαχικές δυνάμεις της Βρετανίας, της Γαλλίας και της Ρωσίας κατέστρεψαν τον Οθωμανικό στόλο, δίνοντας σημαντική ώθηση στην ελληνική υπόθεση. Το 1830, η **Συνθήκη της Κωνσταντινούπολης** αναγνώρισε την ανεξαρτησία της Ελλάδας.

4. Η Εγκαθίδρυση του Βασιλείου της Ελλάδας

Η Ελλάδα, μετά από μια δεκαετία συνεχούς πολέμου, απέκτησε την ανεξαρτησία της, και το 1830 σχηματίστηκε το Βασίλειο της Ελλάδας. Ο **Αδόλφος της Γερμανίας Λουδοβίκος Α΄** ανέλαβε τη θέση του Βασιλιά, ενώ ο **Ιωάννης Καποδίστριας** υπήρξε ο πρώτος κυβερνήτης του νεοσύστατου κράτους, μέχρι την δολοφονία του το 1831.

Συμπεράσματα

Η Ελληνική Επανάσταση του 1821-1830 υπήρξε μια σημαντική ιστορική στιγμή για την Ελλάδα, που σηματοδότησε την απελευθέρωσή της από την Οθωμανική κυριαρχία. Αν και υπήρξαν σημαντικές δυσκολίες και η Ελλάδα υποστήριξε πολλές δυσχερείς συνθήκες, η Επανάσταση αυτή επηρεάστηκε από την διεθνή κοινότητα και τις ιδέες του Διαφωτισμού, ενισχύοντας το αίσθημα του εθνικού και κοινωνικού αγώνα.